

Olje- og Energidepartementet

Postboks 8148 DEP.
0033 OSLO

Etne, den 30 september 2014

Dykkar ref. :

Vår ref. : B.S

Høringsvar «Et bedre organisert strømnnett»

1. Innledning

Etne Elektrisitetslag SA (EEL) har lest rapporten «Et bedre organisert strømnnett» med stor interesse, og vi har hatt en bred gjennomgang av denne i vår administrasjon og vårt styre. Generelt mener vi det er en godt skrevet rapport som gir en god beskrivelse av det norske kraftsystemet slik det er i dag. Vi støtter rapportens utsagn om at det ikke er størrelse og antall selskaper som er viktig, men at selskapene leverer det eiere og kunder forventer.

På tross av at ekspertgruppen sier at størrelsen på selskapene ikke er viktig, er det ikke til å stikke under en stol at rapporten inneholder en rekke forslag som vil føre til store strukturelle endringer i kraftbransjen, som igjen kan true eksistensen for små selskap. De foreslåtte tiltakene som rapporten legger frem, løser ikke alle utfordringene for organiseringen av strømnettet, men vil ha en slagside av positive effekter for store selskap med ressurser og strategier for vekst. Vi frykter at mange av utfordringene vil forbli uløst, men den sikreste effekten av sentrale forslag vil være en sterk konsentrasjon av makt og beslutninger i et fåtall selskaper(strukturendring).

2. EEL's hovedsynspunkter:

1. Forslag om et selskapsmessig- og funksjonelt skille er i teorien et godt forslag, men funksjonelt skille gir store utfordringer og økte kostnader for mange selskap. EEL foreslår unntak for selskaper med færre enn 15000 kunder. For EEL vil de økte kostnadene med et skille ligge i området 2,5 – 3 mill. kroner.
2. Forslaget om funksjonelt skille vil ha store negative effekter for små selskaper, og disse er lokalisert ute i distriktet. Vi mener å kunne sannsynliggjøre at det fremlagde forslaget vil redusere den langsiktige leveringssikkerheten i distriktene, og svekke beredskapen tilsvarende. Det er et stort paradoks at de selskapene som har vært minst langsiktige i sin utbytte-, investerings- og vedlikeholds politikk blir de store vinnerne.
3. Lokalt samfunnsansvar er den store taperen. Lokalt forankra selskap forvalter en høyere netttariff på en bærekraftig måte, tar lokalt samfunnsansvar og investerer langsiktig i leveringssikkerhet og beredskap. Det er ikke samvirkeselskapa som er problemet!
4. Forslaget løser ikke kapitalbehovet. Evnen til å investere har blitt redusert i offentlige selskap fordi eierne har lagt opp en utbyttepolitikk som skal løse kommunale oppgaver. Kapitalbehovet er ikke et samvirkeproblem.

5. Forslaget vil føre til færre kraftomsetningselskap. Dette betyr mindre konkurranse og langsiktig høyere kraftpris.
6. Forslaget om DSO er et godt forslag hvis det ikke ender i detaljstyring og tvangstrøye. EEL vil fremme DSO – ordning som dagens KSU – ordning.
7. Harmonisering av nettariffene er viktig. Viss dette er et hovedmål i seg selv, kan dette løses på andre måter. Eksempel kan være å etablere en Norgestariff.
8. Beholde inntektsrammens fordeling på 60/40 av norm mot egne kostnader. Frontselskapene må kvalitetssikres slik at man sammenlignes med relevante selskaper.
9. Det må være mulig for nettselskapene å selge tjenester, for eksempel samarbeid om driftssentral, vakt og beredskapsavtaler. At selskapene nektes å bistå naboer i en større feilsituasjon vil være en katastrofe for samfunnet og vi antar at dette ikke kan være meningen.

3. Selskapsmessig og funksjonelt skille

I rapporten foreslås det at nettvirksomheten skal være totalt atskilt fra kommersielle aktiviteter, det skal innføres et såkalt selskapsmessig og funksjonelt skille. I dag er det krav om et slikt skille for selskaper med mer enn 100.000 kunder. Vi er i mot at denne grensen skal fjernes helt.

EEL mener:

- *at selskapsmessig- og funksjonelt skille i teorien er et godt forslag, men funksjonelt skille gir store utfordringer og økte kostnader for mange selskap. For EEL vil kostnadene utgjøre mellom 2,5 og 3 mill. kr som dermed kan true eksistensen for selskapet.*
- *Innføring av selskapsmessig skille vil redusere eventuelle utfordringer med kryss subsidiering*
- *Norsk rett må følge EUs regelverk og de muligheter for nasjonal tilpasning, det er ingen grunn til at vi bør ha strengere regelverk enn Europa.*
- *Dersom det likevel innføres selskapsmessig- og funksjonelt skille mener EEL det må gis unntak for alle selskap med færre enn 15.000 kunder.*

Selskapsmessig skille

I dag er det 148 selskaper med nettkonsesjon, hvorav 48 har konsernmodell. 8 selskaper har mer enn 100.000 kunder, og har derfor krav om funksjonelt skille i henhold til EU lovgivning.

Innføring av selskapsmessig skille vil gjøre hverdagen vanskeligere for småselskapene og vil bli et unødvendig og fordyrende ledd for spesielt de mindre selskapene. Krav om selskapsmessig skille innebærer en konsernmodell, med nettvirksomheten skilt ut i en egen juridisk enhet. Vi mener at dette ikke kan innføres for små selskap.

Funksjonelt skille fordyrende for eier og kunde

EEL mener det er å gå alt for langt å kreve funksjonelt skille for selskap som oss. De samfunnsøkonomiske kostnadene kan ikke forsvares og det må være andre måter å følge dette opp for å ivareta kravet til nøytralitet.

Små selskap og da spesielt selskap som er organisert som samvirkeselskap, har leveringssikkerhet og beredskap som overordnet fokus. Den avstandsmessige nærhet sikrer sterk lokal forankring, god lokalkunnskap og sterk lojalitet til alle kundene, som tross alt er våre eiere. Små selskap er

gjennomgående prega av godt vedlikehold og langsiktige investeringer, fordi eierne prioriterer et nett med høy kvalitet i lokalsamfunnet og ikke kortsiktig profitt.

Vi frykter at konsentrasjon av beslutningsmakt i store, by-dominerte selskap vil føre til nedprioritering av distrikta, med redusert leveringskvalitet og svekka beredskap som resultat. Utbyttepolitikken i disse store selskapene har ikke alltid langsiktig leveringssikkerhet og beredskap som prioritet.

Det gir store fordeler å kunne utnytte synergien av å dele på kompetansen til de ansatte på flere funksjoner og virksomhetsområder. Dagens mulighet til å dele ressursene på andre områder enn nettvirksomheten, er helt avgjørende for de mindre selskaperes mulighet å kunne opprettholde den gode beredskapen. Denne muligheten har også vært avgjørende for å få bredbånd til distriktene.

Dersom energiselskapene må opprette nye nettselskaper med nye styrever og ledere, som ikke kan drive med annen virksomhet, vil det bli både svært kostbart og byråkratisk for mindre selskaper. Nytten man eventuelt får ved å innføre funksjonelt skille vil ikke dekke opp for kostnaden selskapene og kundene må ta. Rapporten peker selv på behovet for unntak fra kravet

Dersom kravet om funksjonelt skille også skal gjelde for mindre selskaper, vil det for EEL utgjøre en kostnadsauke på 2,5 – 3mill. kr.

Dersom funksjonelt skille likevel innføres, mener EEL at dette kravet må falle bort for selskap med færre enn 15.000 kunder.

4. Opprettelse av ny DSO-ordning

Rapporten foreslår at det opprettes nye DSO'er basert på dagens KSU-områder. Disse skal ha et overordnet ansvar for prioritering av investeringer på et regionalt nivå og kan bli et godt verktøy for samordning og fleksibilitet. I utgangspunktet er vi positive til at det blir bedre og mer koordinering på et regionalt nivå, men det er utfordringer og spørsmål knyttet til forslaget slik det er utformet nå, og vi må unngå at dette blir et plan- og rapporteringsbyråkrati.

Vi ser også faren for at når DSO – rollen blir tildelt de store selskapene, så kan disse ha egeninteresse av å «styre» de valg som mindre selskapene skal foreta seg vedrørende investeringer etc.

5. Fra tre til to nettnivå

EEL er enig i at regionalnettet defineres å tilhøre distribusjonsnettet, som et ledd i å klassifisere nettnivåene i samsvar med EUs energiregelverk.

Dagens regionalnett kan ha litt ulike oppgaver i ulike deler av landet. I de fleste tilfeller er regionalnettets hovedoppgave nettopp å tordele effekt og energi til forskjellige områder/kommuner, altså med funksjon som et distribusjonsnett med høyere systemspenning.

En god grunn til å velge den foreslåtte definisjonen er også at det er mulig å videreføre dagens regionale og lokale eierskap til nettet. En utvidelse av det overordnede transmisjonsnettet ville utløse krav om eiermessig skille, noe som vil være uheldig og kostbart, og i alle fall helt unødvendig.

Vi ser også en fordel med at dagens konsesjonsregler og regelverk for et slikt samlet distribusjonsnett kan beholdes med marginale endringer.

6. Tilknytningsplikten

EEL slutter seg til forslaget om en tilknytningsplikt for nettselskapet helt fram til alle kraftverk og forbruksenheter tilsvarende slik det er for forbruk innenfor regelverket for dagens områdekonsesjon. Vi er enig i at dette vil bidra til at kraftnettet i et område på sikt vil bli drevet og utviklet som en helhet av en profesjonell aktør.

Det forutsettes da at dagens regelverk for anleggsbidrag videreføres, og at det bør bli mulig å ta anleggsbidrag også i masket nett for tilknytninger som medfører betydelige merinvesteringer i eksisterende nett.

Ved overføring av eldre konsesjoner til nettselskap, bør det gis adgang til å kreve anleggsbidrag for eventuell oppgradering av nettanlegget til nettselskapets krav til standard for tilsvarende anlegg. Hvis nye tilknytninger vil gi vesentlige økninger i nettleien for eksisterende kunder, bør tilknytning til sentralnettet vurderes der dette kan være et alternativ. Plikt til å overta et nett som gir ineffektivitet må kompenseres.

7. Økonomisk regulering

Dagens økonomiske regulering av nettselskapene er nylig revidert og blir løpende forbedret. EEL mener dagens ordning framleis er uforutsigbar og vi ser store variasjoner i de økonomiske rammene fra år til år. En del selskaper kjem urimelig godt ut, andre kjem dårlig ut av ordningen.

På grunn av denne usikkerheten og begrensede treffsikkerheten i modellen bør den brukes med forsiktighet, det er viktig å være klar over at den er ikke matematisk korrekt. Av nettopp denne grunn har selskapene fått fastsatt sin inntektsramme basert på 60 % av kostnadsnormen og 40 % egne kostnader. Dette er etter tidligere diskusjoner om hvor kraftig innslag kostnadsnormen med sine svakheter kan ha for å fastsette nettselskapenes inntekter. Vi kan ikke se at det i nyere tid har kommet nye vektige argumenter som taler for å endre dette forholdet.

En endring fra 60-40 til 70-30 vil gi incentiver til kostnadsreduksjoner og ytterligere vri fokus vekk fra leveringskvalitet. En slik endring vil også redusere motivasjonen til økte investeringer. Dette er stikk i strid med det reguleringen har lagt opp til de siste årene og stortingsmeldingen «Vi bygger landet» fra 2012 som sa at det er bedre å investere for mye enn for lite når det gjelder nett.

EEL mener dagens ordning med en garantert minimumsavkastning er et godt og rimelig sikkerhetsnett for selskapene.

8. Harmonisering av tariffer

Utvalgets forslag om å videreføre utjevningsordningen og forslaget om å utvide distribusjonsnettet slik at inntektene fra produksjon i nåværende regionalnett tilfaller lokalnettet, er i seg selv bidrag til en viss harmonisering.

Vi er enig i prinsippet om at lokale tariffer gir det beste incentivet til effektivisering. Men det bør også innebære en viss frihet for lokale selskap til å fastsette tariffene i eget område. Hvis tariffstruktur og tariffnivå (for eksempel til industri og produksjon) blir fastsatt i et sentralt og rigid regelverk, kan det være grunn til å gjøre en nærmere vurdering av behovet for ytterligere utjevning eller harmonisering av nettariffene.

At distribusjonsnettene får inntektene fra produksjon tilknyttet eget nett, gir et bidrag til å redusere lokale forbrukstariffer. Den foreslåtte utvidelsen av distribusjonsnettene vil øke dette bidraget – hvor mye vil variere i forskjellige områder. At sentralnettariffen øker marginalt som følge av dette, anses som en rimelig utjevning av nettariffene.

9. Pant i kraftledninger

Rapporten foreslår å revitalisere det eksisterende kraftledningsregisteret. Dette er i dag fragmentert hos sorenskriverene rundt om i landet. Ved å samle dette i et nasjonalt digitalt register vil det kunne bli enklere for finansinstitusjoner å ta pant i kraftledningene. Alternativt kan man åpne for å registrere kraftledninger i grunnboken. Statens Kartverk har i dag et ansvar for å føre et register for alle stolper/ledninger som er høyere enn 15 m. Det bør vurderes om dette registeret kan være et alternativ.

Finansinstitusjoner (forsikringsselskap, pensjonskasser) har i mange tilfelle krav om tinglysning av pant før lån kan gis. Dette er en sikkerhet som vil gi långiver mulighet til å få midler ut av boet ved konkurs.

EEL støtter en frivillig ordning hvor nettselskapene kan registrere ledningene i et nasjonalt register. Dette vil også kunne gi en merverdi for selskapene, på sikt, i forhold til å kunne dokumentere rettigheter for tilgangen til den trasé ledningene ligger i.

10. Regler for tjenestekjøp i konsern

Nettselskapene må i dag forholde seg til et omfattende regelverk for anskaffelser. Forsyningsforskriften legger sterke føringer for de store innkjøpene. Det generelle regelverket for offentlige innkjøp sørger for konkurranse på de fleste områder for virksomheten. Selskapene har i tillegg stor egeninteresse av å bruke minst mulig penger på anskaffelser og det kan ikke være behov for innskjøp på dette området. Forsyningsforskriftens krav, med eventuelle presisjoner, burde være tilstrekkelig regelverk for nettvirksomheten.

Som vertikalintegreert selskap har vi ikke de samme målkonfliktene som for selskap som er organisert i konsern. Vi mener at små selskap ikke skal organiseres som konsern, jf. pkt. 3.

11. Salg av tjenester

Rapporten legger opp til at nettselskapene ikke skal kunne selge tjenester til andre selskaper. Vi mener det bør være opp til selskapene å vurdere hva som er god forretningsdrift. Og det må som et minimum være tillatt å selge nettrelaterte tjenester. Dette inkluderer blant annet samarbeid om driftssentral og vaktordninger, drift av veilysanlegg og beredskapsavtaler.

Det siste punktet inkluderer både salg av materiell og utleie av mannskaper i feilsituasjoner. At nettselskapene ikke skal kunne bistå andre nettselskaper i en større feilsituasjon på grunn av et rigid regelverk vil ikke være akseptabelt. Det vil være en katastrofe.

EEL kjenner seg videre ikke igjen i beskrivelsen av at bransjen driver storstilt kryss subsidiering.

12. Kompetanseforskriften

Vi støtter rapporten sitt syn i at kompetanseforskriften blir fjernet.

13. Dokumentavgift

EEL er i utgangspunktet skeptisk til at det innføres et regelverk som tvinger fram en rekke kostnadskrevenne selskapsendringer. Dersom det likevel innføres krav av denne typen mener vi det vil være fornuftig å gi fritak for dokumentavgift for slike transaksjoner.

14. Oppsummering

EEL slutter seg selvfølgelig til rapportens tanker om viktigheten av effektiv ressursbruk og lavest mulig kostnader. Vi mener at rapporten ikke har dokumentert at ulempene ved å innføre et strengere krav om selskapsmessig- og funksjonelt skille vil oppveies av de påståtte gevinstene. Vi mener klart at «taperen» av forslaget er de selskap som tar lokalt samfunnsansvar og som investerer i langsiktig leveringssikkerhet og god beredskap.

I en SWOT-analyse faller forslaget slik ut, etter vår mening:

Trusselen i forlaget:

- Økte kostnader med selskapsmessig og funksjonelt skille.
- DSO kan bli et plan- og rapporteringsbyråkrati.
- Krav til organisering og konkurranseregler vil skvise ut små og private selskap som investerer langsiktig i samfunnsansvar og beredskap.

Resultatet av dette vil bli: Leveringssikkerhet og beredskap blir svekka i distriktene.

Kompetansemiljø og arbeidsplasser vil forsvinne i distriktene. Distriktsinteressene blir nedprioritert.

Mulighetene i forslaget:

- Et godt forslag for selskap med store ressurser og strategier for vekst.
- DSO – ordninga er et godt verktøy for samordning og fleksibilitet.
- Enklere ordning å forvalte for offentlige myndigheter.

Resultatet av dette vil bli: Sterk konsentrasjon av makt og beslutninger i et fåtall selskap. Betre samordning over konsesjonsgrensene.

Styrken i forslaget:

- Færre aktører utløser effektiviseringsgevinst.
- Me ser at større selskap vil ha et mer robust kompetansemiljø.
- Forslaget fører til en viss utjamning av nettariffen.
- Enklere organisering.
- Mindre kryss subsidiering i komplekse offentlige selskap.

Resultatet av dette vil bli: Rimeligere nett-tariff på kort sikt. Enklere styring av kraft – Norge(NVE)

Svakheten i forslaget:

- Færre kraftleverandører svekker konkurransen.
- Samla langsiktig samfunnsøkonomisk gevinst udokumentert.
- Forutsigbarhet i inntektsrammer ikke løst.
- Utfordring knytt til kapitalbehov – uendra. Offentlig eierskap har tappet evnen til å reinvestere. Dette gjeld ikke for private selskap/ samvirkeselskap.
- Fjerning av småselskap løser ikke problemene rapporten tar opp. Vinneren blir de selskap som har de største utfordringene i forhold til de problemstillingene rapporten tar opp.

Resultatet av dette blir: Den langsiktige forsyningsikkerheten i distrikta blir truet. Nettariffen vil gå opp i folketette områder. Færre kraftleverandører vil svekke konkurransen.

Med vennlig hilsen

Etne Elektrisitetslag SA

Bjarne Sævereid

Daglig leder